

 HELSE BERGEN <small>Haukeland universitetssjukehus</small>	Rett til helsehjelp for personer som ikke er bosatt i Norge	
Kategori: Pasientbehandling/Pasientrettigheter	Gyldig fra/til: 28.04.2026/28.04.2028	
Organisasjon: Helse Bergen HF/Fellesdokumenter/Pasientbehandling	Versjon: 1.05	
Godkjenner: Marta Ebbing	Retningslinje	
Dok. ansvarlig: Nina Christin Næsheim	Dok.id: D75692	

1 Hensikt

Denne retningslinjen skal gi veiledning om når pasienter som ikke er bosatt i Norge har rett til behandling i spesialisthelsetjenesten, og om regelverket knyttet til betaling for slik hjelp.

2 Regelverket

Alle som oppholder seg i Norge har rett til øyeblikkelig hjelp **og** helsehjelp som ikke kan vente. Dette følger av [Forskrift om rett til helse- og omsorgstjenester til personer uten fast opphold i riket](#) §§ 3 og 4. Dette gjelder uavhengig av om man har bosted i Norge eller ikke.

Pasienter som ikke har bosted i Norge skal dekke behandlings- og forpleiningsutgiftene selv, jf. spesialisthelsetjenesteloven § 5-3, første ledd.

3 Nærmere om rettighetene

3.1 Øyeblikkelig hjelp

Alle personer som oppholder seg i Norge har rett til øyeblikkelig hjelp, uavhengig av oppholdsgrunnlag eller oppholdets lengde. Retten omfatter både kommunehelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste, og gjelder både somatikk og psykiatri.

Videre har alle rett til en vurdering av sin helsetilstand etter pasientrettighetsloven § 2-2 f, første, tredje og fjerde ledd, og rett til de opplysninger vedkommende trenger for å ivareta sin rett til helsehjelp. Vurderingen skal være forsvarlig og skje på grunnlag av henvisningen. Om nødvendig skal supplerende opplysninger innhentes eller pasienten innkalles til undersøkelse.

3.2 Helsehjelp som er helt nødvendig og ikke kan vente

Bestemmelsen angir at alle personer som oppholder seg i Norge har rett til helsehjelp som er helt nødvendig og som ikke kan vente. Retten er uavhengig av andre faktorer, slik som oppholdsgrunnlag og oppholdets lengde, og kommer i tillegg til rett til øyeblikkelig hjelp og rett til vurdering, jf. pkt. 3.1 over. Retten omfatter både somatikk og psykiatri.

Vurderingen av hvilke tilstander som ikke kan vente, må gjøres på individuelt medisinsk grunnlag. Forskriften legger til grunn en tidsramme på tre uker. Dersom det anses nødvendig at tilstanden behandles innen dette tidsrommet, har vedkommende rett til helsehjelp.

Forebyggende og rehabiliterende behandling vil normalt falle utenfor retten. Også slik behandling kan imidlertid etter omstendighetene omfattes, dersom behandlingen ikke kan vente. Det samme vil være tilfellet når det gjelder opphold i sykehjem.

3.3 Smittevern

Alle personer som oppholder seg i landet har rett til smittevernhjelp i henhold til regelen i smittevernloven § 6-1.

3.4 Barn og gravide

Alle barn, det vil si personer under 18 år, som oppholder seg i Norge, har med noen unntak rett til helsehjelp her, uavhengig av oppholdsgrunnlag eller oppholdets lengde. Unntaket er dersom hensynet til barnet selv tilsier at helsehjelp ikke skal ytes. Dette vil være en faglig vurdering. For eksempel kan helsepersonellet ha sikker kunnskap om at barnet snart skal forlate landet, og det derfor vil være uforsvarlig å starte en behandling som ikke kan slutføres.

Videre er det fastsatt at alle gravide som oppholder seg i Norge har rett til svangerskaps- og barselomsorg, alternativt abort etter reglene i abortloven. Gjeldende retningslinjer fra Helsedirektoratet skal legges til grunn for den svangerskaps- og barselomsorg som skal ytes.

3.5 Personer underlagt frihetsberøvelse

Alle personer som er underlagt frihetsberøvelse, har rett til nødvendig helsehjelp som ikke bør vente til frihetsberøvelsen er over. Hva som ikke bør vente er en mildere vurdering enn hva som ikke kan vente, jf. pkt. 3.2 over. Dette innebærer for eksempel at også forebyggende og rehabiliterende helsehjelp som hovedregel vil omfattes. Hva som ikke bør vente må ses i forhold til frihetsberøvelsens lengde.

4 Hvem skal betale for helsehjelpen?

Personer som ikke har fast opphold i Norge og som ikke er medlemmer av folketrygden eller stønadsberettiget i henhold til gjensidig avtale med annen stat, skal selv dekke kostnaden ved behandling i spesialisthelsetjenesten fullt ut, jf. spesialisthelsetjenesteloven § 5-3. Dette gjelder også norske statsborgere som er bosatt i utlandet. For å regnes som bosatt i Norge må vedkommende ha lovlig opphold her og oppholdet må være ment til å vare i eller ha vart i minst 12 måneder.

Asylsøkere og deres familiemedlemmer regnes som medlemmer av folketrygden. I tillegg dekker staten utgiftene ved tvungent psykisk helsevern og helsehjelp til innsatte i fengsler, selv om pasienten ikke er bosatt i Norge.

Mange pasienter som får helsehjelp i Norge uten å være bosatt her, har reiseforsikring, et arbeidsforhold i Norge, frivillig medlemskap i folketrygden eller er på annen måte stønadsberettiget, eventuelt gjennom gjensidig avtale med annen stat. I slike tilfeller sendes regning for behandlingen til forsikrings-selskapet, til Helfo-utland, eventuelt andre som påtar seg betalingsansvar.

For pasienter som ikke har bosted i Norge og som heller ikke har reiseforsikring, gyldig europeisk helsetrygdkort eller er stønadsberettiget på annen måte, sendes regning til pasienten. Denne pasientgruppen regnes som selvbetalende pasienter.

Merk – pasienter underlagt tvunget psykisk helsevern skal ikke betale for helsehjelpen.

5 Fakturering av selvbetalende pasienter

Utgangspunktet for Helse Bergen HF sin praksis er Helse- og omsorgsdepartementet sitt [Rundskriv I-3/2017 - Dekning av utgifter ved helsehjelp i helseinstitusjoner under den offentlige spesialisthelsetjenesten blant annet for personer som ikke er bosatt i Norge.](#)

Dersom det ytes øyeblikkelig hjelp eller helsehjelp som ikke kan vente til pasienter som er selvbetalende, utstedes en faktura til pasienten i etterkant av behandlingen. Vedlagt fakturaen følger en forklaring på hvorfor de får regning, der de bes om å ta kontakt dersom de har spørsmål til fakturaen.

Dersom vi ikke hører noe fra pasienten kreves beløpet inn på samme måte som alle andre pengekrav ovenfor pasienter.

6 Referanser

Interne referanser

Eksterne referanser

[2.17.4.15 Pasienter bosatt i utlandet - helsehjelp og økonomi](#)

[2.34.6 Rundskriv I-3/2017 - Dekning av utgifter ved helsehjelp i helseinstitusjoner under den offentlige spesialisthelsetjenesten blant annet for personer som ikke er bosatt i Norge](#)

[2.19.4 Rett til helse- og omsorgstjenester for personer uten lovlig opphold](#)